

Ogorčenje, a ne malodušje

Naš list je bil prejšnji teden že dotiskan, ko smo zvedeli, da so »neznanci« v noči med sredo in četrtkom prejšnjega tedna ponovno oskrunili spomenik bazoviških junakov in poleg tega poškodovali obeležja padlih borcev na Padričah, v Križu in v tržaškem Bošketu. Slovenska javnost na Tržaškem in tudi na Goriškem ter v videmski pokrajini je seveda povsem upravičeno ogorčena nad takšnim zločinskim početjem, kar sta v nedeljo zgovorno pokazali protestni manifestaciji na Padričah in v Križu in kar dokazuje častna straža ob spomeniku na bazovski gmajni. Toda poleg ogorčenja prihaja v naši javnosti tudi do izraza določena zaskrbljenost, ki je predvsem posledica dejstva, da pristojne oblasti nikakor ne morejo odkriti podležev in provokatorjev, ki se v svojem protislovenskem besu znašajo nad tem, kar je Slovincem najdražje: nad spomeniki, ki so jih naši ljudje postavili v spomin tistih, ki so darovali življenje za svobodo.

Ogorčenje in zaskrbljenost sta tembolj upravičeni, ker nihče danes ne more jamčiti, da ne utegne priti še do hujših dogodkov, glede na umetno stopnjevanje napetosti v Trstu in bližnji okolici in spričo porazne nemoči, ki jo do zdaj kažejo organi javne varnosti. Vsemu temu navkljub pa menimo, da Slovenci v Italiji nimamo razloga za malodušje, saj se zavedamo pravičnosti našega boja, kot tudi dobro vemo, da nismo osamljeni. Na razpolago imamo najprej sredstva, ki jih predvideva vsak demokratični sistem, zlasti pravico do združevanja in svobodo tiska, ki učinkovito moreta prispevati k ustvarjanju pogojev za utrditev mirnega sožitja med obema tukajšnjima narodnostima in za njuno sodelovanje ob strogem spoštovanju pravic vsakogar.

Prav v tej zvezi menimo, da so naše organizacije premalo aktivne pri seznanjanju tudi italijanske javnosti z zadnjimi dogodki. Če bi se kaj takega pripetilo na Južnem Tirolskem, bi takoj našlo odmev v vseh italijanskih tiskovnih agencijah in nato v dnevnem tisku.

Pri nas pa gredo taki atentati takorekoč mimo, saj med drugim italijanska javnost ni niti natančno seznanjena, da so bazoviški junaki med prvimi v Evropi darovali življenje v boju proti fašizmu, ki je za Slovence v takratni Julijski krajini odredil narodno smrt.

OB SLOVESU OD JANEZA PAVLA I.

Medtem ko to pišemo, so v Rimu pred baziliko sv. Petra v teku ginljivi obredi papeževskega pogreba — že drugič v manj kot dveh mesecih. V tako kratkem času se je že drugič izpraznil stol sv. Petra. Komaj se je poleglo veselje nad izvolitvijo naslednika papežu Pavlu VI., beneškega patriarha Albina Lucianija, ki si je nadel v svoji izredni ponižnosti ime svojih dveh pokoncilskih prednikov — Janez Pavel I. — že je v petek, 29. septembra zjutraj navsezgodaj presunila ves krščanski svet novica o nenadni smrti novega papeža. Zdaj, v sredo zvečer, v tem hipu, se velikanska mno-

žica vernikov v Rimu — in preko televizije po vsem svetu — poslavlja od njega.

Ne bomo navajali kronologije teh zadnjih dni, med smrtjo in pogrebom, saj so tudi naši bravci sproti sledili vsemu dogajanju preko telekomunikacijskih sredstev. Hoteli bi le ponovno opozoriti, kako se je ob tej priložnosti spet razodela velikanska duhovna moč papeštva in Cerkve v današnjem svetu, o katerem se pogosto trdi, da je vse preveč brezbrizen za duhovne vrednote. Toda morda nikoli v zgodovini taki dogodki, kot sta papeževa smrt in izvolitev njegovega naslednika, pa tudi vsaka posamezna enciklika, kaj šele vesoljni cerkveni zbor, niso imeli takega odmeva in takega vpliva v svetu. Ta vpliv se ne more meriti po trajanju časa, ki jih telekomunikacijska sredstva, in po prostoru, ki ga dnevniki posvečajo takim dogodkom, ampak po odmevnosti v dušah, v miselnosti in čustvovanju ljudi, zlasti seveda vernikov po vsem svetu. Papeži in Cerkev so v zadnjem stoletju odločilno prispevali k večjemu vrednotenju človeške osebnosti in spoštovanju človekovih pravic, k poglobitvi pojmovanja in dolžnosti socialne pravičnosti, k pojmovanju pluralizma, k odpravljanju nasprotij med verami, h krepitevi ekumenizma in k človeškemu bratstvu zavračajoč teorije rasizma in kolonializma.

Ob smrti Janeza Pavla I. so nekateri zapisali, da ga je morda ubila tesnoba zaradi odgovorne službe in dostojanstva, ki so mu jo preveč nenadno in nepričakovano naložili. Dvomimo, da bi bilo to res, saj je bil človek, ki je bil že od otroških let navajen dela in napo-

dalje na 2. strani ■

Socialisti so vznemirjeni

Medtem ko ni mogoče odrekati vladi, ki se je rodila iz sedanjega političnega sporazuma o sestavi vladne večine in vladnem programu, nekaterih gospodarskih uspehov, ki se že kažejo, kot npr. ustalitev vrednosti lire nasproti večini drugih evropskih valut in dolarju, pa je njen politični položaj sorazmerno šibek in se postopno slabša zaradi vedno hujših polemik med strankami vladne večine. Kaže, da se najbolj neugodno počitijo v njej socialisti, ker se jih zdi, da se Krščanska demokracija in komunistična partija sporazumevata za njihovim hrbtom. Do takega tajnega sporazuma je baje prišlo tudi v zadnjem času glede financiranja občin in po mnenju socialistov je to tudi v škodo občinskih avtonomij.

Socialisti in zlasti njihov sedanji tajnik Craxi se seveda tudi bojijo, da bi to tajno sporazumevanje med KD in KPI nujno privedlo do »zgodovinskega kompromisa« oziroma da je ta na tak način že na poti uresničevanja. S tem pa postaja sedanji vladni sporazum med strankami vedno bolj odveč in celo anahronističen, kajti odločata v resnici samo KD in KPI. Zato zahtevajo socialisti »preveritev« sporazuma, t.j. v kakšni meri odgovarja danes načelom, po katerih je bil sklenjen, in kako uveljavlja prvotne namene. Zato so tudi v polemiki tako s krščanskimi demokrati kot s komunisti. Obenem se jim zdi, da se s takim direktnim in celo tajnim sporazumevanjem med KD in KPI

dalje na 2 strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 8. oktobra, ob: 8.00 Poročila; 8.15 Dobro jutro; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša; 9.45 Nediški zvon; 10.15 Vedri zvoki; 10.30 Obišče mo trgače; 11.00 Poročila; 11.05 Mladinski oder: »Otroci, otroci vsega sveta«; 11.45 Nabožna glasba; 12.00 Poročila; 12.15 Glasba po željah; 13.00 Ljudje pred mikrofonom; 13.20 Poslušajmo spet; 14.00 Poročila; 15.00 Nedeljsko popoldne: Napotki za filateliste - šport in glasba; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 9. oktobra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 7.45 Pravljičica; 8.00 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 Lahka glasba; 9.30 Psihologija predšolskega otroka (Alenka Rebula); 9.45 Glasba; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 11.00 Odlomki iz Svevove proze; 11.30 Poročila; 11.35 Plošča; 12.00 Kdo je na vrsti? (Atilij Kralj); 12.20 Vesela glasba; 13.00 Poročila; 13.15 Naša pesem 1978; 13.35 Orkestri; 14.00 Novice; 14.10 Kulturna beležnica; 14.20 Glasbeni ping pong (Ivan Peterlin); 15.30 Poročila; 16.30 Glasbena panorama; 17.00 Poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Poročila; 18.05 Čas in družba; 18.20 Operna glasba; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 10. oktobra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 7.45 Pravljičica; 8.00 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 Spoznavajmo kantavtorje; 9.30 Poznate Evropo? (Ivana Suhadolc); 9.40 Glasba; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 11.00 Naš podlistek; 11.30 Poročila; 11.35 Plošča; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Glasba; 13.35 Orkestri; 14.00 Novice; 14.10 Literarni utrinki; 14.20 Glasba in zanimivosti iz naših vasi (Rossana Purger); 15.00 Mladi izvajalci; 15.30 Poročila; 15.35 V izloži plošč (Ingrid Kalan); 16.30 čudoviti otroški svet; 17.00 Poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Poročila; 18.05 Pravorečje; 18.20 Operna glasba; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 11. oktobra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 7.45 Pravljičica; 8.00 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 Včeraj in danes; 9.30 Kaj nam pomenijo danes? (Boris Pahor); 9.45 Glasba; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 11.00 Ljudje in dogodki; 11.30 Poročila; 11.35 Plošča; 12.00 Odlomki iz operet; 13.00 Poročila; 13.15 Naši zbori; 13.35 Orkestri; 14.00 Novice; 14.10 Mladi pisci; 14.20 Kličite Trst 31065; 15.30 Poročila; 16.30 Otroci pojo; 17.00 Poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Poročila; 18.05 Recital; 18.25 Operna glasba; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 12. oktobra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 Iz južnoameriške folklore; 9.30 Družina (Ljudež Zupančič); 9.45 Glasba; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 11.00 Naš podlistek; 11.30 Poročila; 11.35 Plošča; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 »Ceciljanka 1977«; 13.35 Orkestri; 14.00 Novice; 14.10 Danes o...; 14.30 Glasbene oblike (Tomaž Simčič); 15.30 Poročila; 15.35 Priročnik lahke glasbe (Aleš Valeč); 16.30 Kje je napaka? (Vera Poljšak); 17.00 Poročila; 17.05 Klavirske skladbe v dobi čitalnic; 18.00 Poročila; 18.05 Gospodarska društva; 18.25 Operna glasba; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 13. oktobra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 7.45 Pravljičica; 8.00 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 Vam ugaja jazz?; 9.30 Iz beležnice Zore Tavčar; 9.40 Glasba; 10.00 Glasba; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 11.00 Nenavadne življenjske zgodbe; 11.30 Poročila; 11.35 Plošča; 12.00 V starih časih; 12.30 Glasba narodov; 13.00 Poročila; 13.15 Tekmovanje »Seghizzi 1978«; 13.35 Orkestri; 14.00 Novice; 14.10 Mladi raziskovalci; 14.20 Pesmi iz polpretekle dobe; 15.00 Jugotonov express; 15.30 Poročila; 15.35 Rock in pop; 16.30 Otroški vrtljak; 17.00 Poročila; 17.05 Skladatelj Marco Sofianopulo; 18.00 Poročila; 18.05 Slovenska književnost; 18.20 Operna glasba; 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 14. oktobra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 7.45 Pravljičica; 8.00 Novice; 8.05 Prijateljsko; 9.00 Poročila; 9.05 Motivi; 9.30 Življenje besed (Pavle Merku); 9.40 Glasba; 10.00 Poročila; 10.05 Koncert; 10.30 Kulturno pismo; 11.30 Poročila; 11.35 Plošča; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Ljudske pesmi; 13.35 Orkestri; 14.00 Novice; 14.10 Slovenske revije v Italiji; 14.30 Končno, sobota!; 15.30 Poročila; 15.35 Iz filmskega sveta; 16.30 Odrpimo knjigo pravljic; 17.00 Poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Poročila; 18.05 »Ojdip v Kolonu«; 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

Ob slovesu od Janeza Pavla I.

■ nadaljevanje s 1. strani

rov ter vse prej kot »scartlan«. Ne, smrt ga je zadela kakor vsakega drugega človeka, nihče ni v nobeni starosti varen pred njo, niti kralj niti berač. Na žalost je pač tako naneslo. Vendarle pa menimo, da se novoizvoljenim papežem ne bi smelo vzbujati s strani neodgovornih ljudi znotraj in zunaj cerkvene hierarhije, zlasti pa ne s strani komunikacijskih sredstev in javnosti, tesnobe, da morajo opraviti v letih svojega papeževanja neke izredne naloge, da morajo »reformirati« Cerkev oziroma izvesti v njej bogvekeke reforme, jo modernizirati, prilagoditi današnjemu svetu. Kako neki? Ali pričakujejo ti ljudje, da bi morali Cerkev oziroma krščanstvo prilagoditi modernemu potrošništvu, napraviti za kristjana vse lahko, vse dovoljeno, napraviti tudi iz krščanstva konzumni izdelek za človekov hedonizem in oportunistem? Toda papež in Cerkev sta še pravzaprav edina, ki danes vsaj krščanski del človeštva zavirata pri drsenju v čisto koristoljubno, potrošniško miselnost, ki je sedanjo generacijo kar opijanila in jo grozi odvrniti od vsakršnega idealizma. Požrtvovalen človek, »idealist«, kot so mu nekdanj rekli, je danes tarča posmeha in izraz idealist je postal žaljivka.

Če je potrebno, da papeži v našem času posebej rešujejo kak problem in če se pričauje od njih kaj velikega, izrednega, je to ravno nuja, da bi svet, ki se ima za krščanskega, spet pripravili k vzdramljenju iz omame potrošništva, da bi spet priznal moralne odlike večnih človeških čednosti, kot so požrtvovalnost, ljubezen do bližnjega, pogum, vztrajanje pri lastnem prepričanju, duhovno junaštvo v pričevanju za resnico, ljubezen do pravice in do Boga kot izvora vseh duhovnih in moralnih vrednot, ki dvigajo ljudi nad živali, obdarjene z razumom. V tem, ne pa v poplitvenju krščanstva, v tem, da bi ga krojili po meri oportunistov, je naloga papeža. V tem bo tudi naloga novega papeža, ki bo izšel iz konklave, ki se bo začela 14. t.m. Zato naj bi mu že vnaprej prizanesli s gostobesednim frazarjenjem o tem, da mora biti »papež reform« in da mora Cerkev »prilagoditi« času. Zato je tudi neokusno vsakršno uganjanje, kdo bo izvoljen za novega papeža, tembolj ker se taka uganjanja nikoli ne uresničijo. Vedno sledi presečenec, kar je tudi logično.

Naj bi rajši do takrat s tihim spoštovanjem in ljubeznijo mislili na Janeza Pavla I., ki je bil pripravljen v svoji ponižnosti kar največ od sebe dati Cerkvi in vsemu človeštvu, in se prepustili upanju, da bo njegovemu nasledniku dano uresničiti več od lastne osebnosti in načrtov, ko bo stopil na njegovo mesto.

SOCIALISTI SO VZNEMIRJENI

(nadaljevanje s 1. strani)

— namesto da bi se sporazumevali v peterih, t.j. med vsemi strankami sporazuma enakopravno in javno — vedno bolj oddaljuje tudi možnost takoimenovane leve alternative, v kateri bi socialisti nujno igrali važno in celo ključno vlogo, saj bi bila brez njih nemogoča. Komunistom po socialističnem mnenju taka leva alternativa ne diši, ker bi radi prišli na oblast po bližnjici, z direktnim sporazumom s KD o delitvi oblasti, pa naj nosi tak sporazum naziv »zgodovinski« ali kak drug pridevnik. Bistva stvari to ne spremeni, menijo socialisti, ki stoje za Craxijem.

Krščanskim demokratom in zlasti seveda njihovemu tajniku Zaccagniniju in ministrskemu predsedniku Andreottiju pa se zdi, da te polemike motijo in ovirajo sodelovanje med strankami in zavirajo s tem tudi delo vlade. Zato skušata oba čim bolj »ublažiti« polemike med strankami vladnega tabora in poudarjata nujnost nadaljnega sodelovanja. V takem poskusu »utišanja« polemik pa vidijo socialisti spet

željo po »zamrznjenju« političnega položaja in udarec po političnem pluralizmu, in takega mnenja so tudi nekateri v drugih strankah, da o liberalcih in drugih opozicionalnih strankah niti ne govorimo.

Vse to še nikakor ni doseglo dramatičnega štadija, vendar je podobno majhnim potresom, ki vznemirjajo politične kroge, ki so zainteresirani na stabilnosti sedanjega položaja, zlasti seveda v KD in KPI, ker vzbujajo strah pred kakim nenadnim hujšim političnim potresnim sunkom, ki bi lahko zrušil ne prav trdno stavbo sedanje vladne večine in pokopal pod njenimi razvalinami tudi Andreottijevo vlado ter upe, ki jih je vzbudil takoimenovani »narodni sporazum« oziroma programski sporazum petih strank (ob pristanku sindikatov) za reševanje najnujnejših problemov v državi. Ravno strah pred takimi posledicami pa zaenkrat zadržuje tudi socialiste, da se v svojih polemikah za zdaj ne spuščajo predaleč in se zadovoljujejo s kritikami in pritožbami. Toda do kdaj, se sprašujejo tisti, ki dobro poznajo nemirni značaj socialistične stranke.

Sirci pobijajo krščanske Libanonce

Kot je bilo pričakovati, se je izkazala sirska zasedba severnega Libanona ne za »pomoh« in »zaščito« Libanona ter za zagotovitev reda in miru, ampak za pravo tujo okupacijo z vsem tistim, kar tuja okupacija pomeni, čeprav je »bratska« (»bratska« je tudi sovjetska okupacija Češkoslovaške...). Iz Beiruta in iz drugih libanonskih krajev poročajo zadnje dni o hudih nasilstvih in pobojih sirske čet nad libanonskim krščanskim prebivavstvom.

Že različni poznavci razmer v Libanonu so v zadnjih mesecih opozorili na to, da v

enotnem Libanonu ni več možno sožitje med Maroniti in fanatičnimi mohamedanskimi Druzi z njihovim besnim arabskim nacionalizmom (pri tem se označujejo zaradi simpatij, ki jih uživajo pri Sovjetih, za »napredne«, Druzi pa so označeni za konservativce, če ne še za kaj hujšega). Zato da bi bilo najboljšo, da se razdeli Libanon v dve konfederalni državi, maronitsko in druzijsko, ki bi bili samo rahlo povezani po skupnem predsedniku, ali pa naj bi postali popolnoma samostojni. Samo to lahko vrne mir Libanonu.

Pisma uredništvu:**NE SE DATI PROVOCIRATI!**

Spoštovano uredništvo, pišem vam v razburjenosti zaradi novega poškodovanja spomenika bazoviški junakom in drugih spomenikov odporništvu, in pišem v naglici, prej kot me to razburjenje mine, saj drugače najbrž sploh ne bi pisal.

Mislím, da je nesmiselno, da se damo Slovenci provocirati od dveh ali treh barab, pa naj bodo kdorkoli. Te barabe nas hočejo izzivati in jeziti ter glede na naše reagiranje popolnoma dosežejo svoj namen. Saj se lahko smejejo, ko vidijo, kako se na tisoče Slovencev zgraža in jezi zaradi njihove provokacije in kako postajamo vse bolj nervozni in zadobivamo občutek preganjanja. To pa hočejo te barabe ravno doseči — oropati nas občutka varnosti in gotovosti v italijanski državi.

Igra teh provokatorjev se bo nadaljevala in zanje gotovo ni težka. »Častne straže« ne bodo mogle vedno stati pred spomenikom pri Bazovici, a že v eni naslednjih noči, ko bodo prenehale s stražo, bo spomenik spet poškodovan. Ne zapišem »oskrunjen«, ker ga taki podleži pač ne morejo oskruniti, ampak samo razbiti.

Predlagam zato, da postavimo pri Bazovici spomenik, ki ga ne bodo mogli več razbiti. Zapeljimo

Srečanje narodnih manjšin

Slovenska kulturno gospodarska zveza bo v petek, 6. in v soboto, 7. t.m., imela v gosteh predstavnike narodnih manjšin iz Avstrije, Slovenije in Madžarske. Prvo tovrstno srečanje je bilo leta 1976 na Koroškem, lani so se predstavniki narodnih manjšin srečali v Lendavi v Sloveniji, letos pa se bodo zbrali v Trstu in Gorici.

Na srečanju bodo prisotni predstavniki koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov, predstavniki italijanske in madžarske narodnosti v Sloveniji, predstavniki porabskih Slovencev na Madžarskem in predstavniki Slovencev v Italiji. Srečanje je namenjeno, kot pravi poročilo, ki nam ga je dostavila Slovenska kulturno gospodarska zveza, izmenjavi mnenj, medsebojni informaciji ter utrjevanju vezi med narodnimi manjšinami sosednih dežel.

V prostorih Slovenske kulturno gospodarske zveze bo v soboto, 7. t.m., tiskovna konferenca.

tja žerjav in nagrmadimo kup kraških skal, visok nekaj metrov. V največjo — ali v štiri največje — vklešimo imena štirih junakov. Tak kup bo večer, po tisočletjih bo še vedno tam. Nobena baraba ga ne bo mogla razmetati brez žerjava. Če ga bo zamazala z barvo ali polila z bencinom in zažgala, bo spomenik samo še pridobil — na njem bo ostalo simbolno zapisano zlo, proti kateremu so se morali boriti Miloš, Bidovec, Valenčič in Marušič in proti kateremu se moramo boriti tudi mi — proti krivo pojmovanemu nacionalizmu, fašizmu in šovinizmu, ki nam odreka pravico do narodnega ob-

stoja in enakopravnosti. Spomenik bo s takimi »poškodbami«, ki mu ne bodo mogle škodovati, samo pridobival na pomenu in vrednosti ter bo postal vedno bolj častitljiv. Končno bodo provokaterji sami odnehali.

»Graditev« skalnega kupa lahko pomaga oblikovati tudi kak domiselni arhitekt, vendar ne bi smel dati vsemu preumetne oblike. Spomenik mora dihati moč narave. Biti mora tak, kakor prazgodovinske gomile, ki so bile tudi spomeniki mrtvih junakov in poglavarjev. Trajajo do danes in bodo trajale še tisočletja. Nič ne more uničiti teh »ajdovskih gradcev«.

Tudi v skalo vklesanih imen štirih bazoviških junakov ne bo mogla nobena provokacija več izbrisati.

Bruno Bregant

Kaj bo s štirimi nemškimi teroristi v Jugoslaviji?

V zvezi z uspešnim lovom na teroriste v Italiji v zadnjem času in s podobnim uspehom nemške policije pri lovu na pripadnike teroristične tolpe RAF (Rote Armee Fraktion), bivše tolpe Baader-Meinhof, se je spet zbudilo tudi zanimanje za usodo nemških teroristov Brigitte Mohnhaupt, Petra Jürgena Boocka, Sieglinde Gudrun Hofman in Rolfa Clemensa Wagnerja, ki jih je jugoslovanska policija svoj čas prišla v Zagrebu in so zdaj, kot kaže, zaprti v Beogradu. Nemčija zahteva njihovo izročitev, ker za nemške zakone so navadni kriminalci. Po nemških zakonih namreč ne more biti nihče preganjan zaradi svojega političnega prepričanja, ampak samo zaradi kriminalnih dejanj, neglede na to, če jih je napravil iz koristoljublja, moralne pokvarjenosti ali iz političnega namena.

Vendar pa je možno, da se bo jugoslovansko pravosodje — ali oblast — postavilo na stališče, da so štirje aretiranci napravili svoje zločine iz političnih razlogov in da so torej v Jugoslaviji pravzaprav kot politični begunci. V tem primeru se zna zgoditi, da jih jugoslovanske oblasti ne bodo izročile Nemčiji, tem manj, ker tudi Nemčija ni izročila Jugoslaviji osem hrvaških teroristov, ki jih je Jugoslavija zahtevala, češ da so napravili vse, česar so jih obtožili, na nemških tleh in je torej pristojno zanje nemško sodišče, delno pa jih je že kaznovalo in so kazen že prestali.

V nasprotju s tem pa ni mogoče obtožiti

omenjenih štirih nemških teroristov, da so napravili kak zločin v Jugoslaviji. Jugoslovanske zakone so prekršili samo s tem, da so prišli v državo s ponarejenimi potnimi listi. Za to pa jih lahko obsodijo v Jugoslaviji največ na tri mesece in to kazen so dejansko že odsedeli v preiskovalnem zaporu oziroma čakajoč, da se odloči njihova usoda. Potem jih bodo najbrž izgnali iz Jugoslavije, a gotovo ne v Nemčijo, pač pa verjetno na ozemlje kake druge države. Zadeva je zaradi svoje zapletenosti zanimiva s pravne strani, kajti tudi druge države, nemške sosede, ne vedo, kaj napraviti z nemškimi teroristi, če niso napravili tam nobene zločina. V takem položaju sta trenutno Anglija in Holandija, potencialno pa Norveška, Danska, Belgija, Švica, Italija in Avstrija. V Italiji se je že zgodilo, da so prijeli kakega nemškega terorista, ki ga ima nemška policija na seznamu, pa so ga izpustili, ker ni šlo ravno za »težke« ribe. Nedvomno pa so tudi italijanske oblasti postale po Morovi ugrabitvi, v katero so bili morda zapleteni tudi nemški teroristi, strožje.

—o—

»GLASNIK SDD« O POTOVANJU V KOCLJEVO PRESTOLNICO

Tretja številka Glasnika Slovenskega duhovniškega društva, za september, prinaša na uvodnem mestu članek urednika Mihaela Jeriča »Položaj in delovanje duhovniških društev«. V njem poroča o sestanku oziroma seji, na katero je Zvezna konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva v Beogradu 8. maja letos sklicala zastopnike duhovniških društev, da bi obravnavala temo, kot je izražena v naslovu članka, torej položaj in delovanje duhovniških društev. Jerič je na seji podrobno prikazal delovanje slovenskega duhovniškega društva.

Simpatična pa je ta številka Glasnika predvsem zaradi daljšega poročila o potovanju članov Duhovniškega društva v Slovensko Porablje in k Blatnemu jezeru, kjer so si ogledali razvaline prestolnice knezov Privine in Kočlja oziroma cerkva, ki sta jih dala zgraditi, zlasti cerkve sv. Adrijana v Blatogradu. Članek ilustrira nekaj fotografij s potovanja. Poleg tega prinaša ta številka še več spominskih člankov, poročilo o Slovincih v zamjestvu ter nekaj zanimivih reportaž, člankov, pa tudi nekaj pesmi Franceta Lokarja. Nadaljevala se bo novela Franceta Lipičnika »Rad bi jih imel«.

ZAKAJ VANDALI?

Spoštovano uredništvo, v slovenskem tisku na obeh straneh meje in tudi v Vašem cenjenem listu se večkrat uporablja izraz »vandal« v pomenu »razbijači«, »razgrajachi«, »nasilneži« in podobno, tako tudi v zvezi s poškodovanjem spomenika v Bazovici in drugih spomenikov našega osvobodilnega boja in odporništvu. Ta izraz je prevzet iz italijanskega tiska in čisto nekritično. Vandali so bili narod, ki je sicer med drugim nekoč zavzel in oropal Rim, a isto so storili tudi razni drugi narodi pred njimi in za njimi, ne da bi zato uporabljali njihovo narodno ime kot sinonim za divjake. Ravno v tem izrazu — divjaki — imamo Slovenci zelo dober izraz za tiste, ki delajo nasilja brez pravega smisla, in nam zato ni treba ne prevzemati besed od Italijanov (z besedami pa se vedno prevzamejo tudi pojmi

in miselnost), ne metati žalitve na narod, o katerem so bili Valvasor in vsi drugi slovenski zgodovinarji, preteklih dob — pa tudi mnogi drugi zgodovinarji, Bohorič in prekmurski protestantski pisatelji — prepričani, da smo Slovenci izšli iz njega ali da je vsaj odločilno prispeval k naši narodni etnogenezi. Tudi če je to vprašljivo, je tako znano, da ne bi smeli pljuvati v lastno skledo in pomagati italijanskim časnikarjem blatiti ime naroda, ki si absolutno ni zaslužil takega obrekovanja. Rim so npr. mnogo huje razrušili Goti, v glavnem pa je propadel po bizantinsko-gotski vojni, ki je opustošila Italijo, in v zgodnjem srednjem veku.

Ne vem, zakaj moramo sproti povzeti vsako neumnost iz bombastičnega sloga italijanskih časopisov.

I. S.

Razgovor z deželnim tajnikom SSK Dragom Štoko:

Slovenci nameravajo ponovno posredovati v Rimu

Po poletnih počitnicah, ki za politike letos nikakor niso bile dolge, se je že povsem obnovilo politično delovanje tudi pri nas. Posamezne politične stranke so se začele spoprijemati s starimi in novimi problemi. Vse kaže, da je položaj v Furlaniji - Julijski krajini postal še bolj kočljiv, kot je bil pred zadnjimi deželnimi volitvami in zlasti po zadnjih občinskih volitvah v Trstu, na katerih je dosegla nepričakovano prodoren uspeh tako imenovana Lista za Trst.

V marsikaterem pogledu se je splošna politična slika spremenila tudi v deželi Furlaniji - Julijski krajini, kar pomeni, da se je tudi Slovenska skupnost, kot politična organizacija slovenske manjšine, znašla v novih okoliščinah, ki jih mora vsekakor upoštevati pri svojem delovanju. Naprosili smo deželnega svetovalca Slovenske skupnosti in njenega deželnega tajnika dr. Draga Štoko za razgovor o aktualnih vprašanjih, ki pobliže zadevajo zlasti slovensko narodno manjšino v Italiji.

— Slovenska skupnost je podpisala sporazum, po katerem je bil z glasovi vseh strank ustavnega loka izvoljen krščanskodemokratski deželni odbor. Bi lahko navedli glavne razloge, zaradi katerih je tudi Slovenska skupnost pristala na ta sporazum?

Sporazum smo podpisali po treh mesecih živahnih in tudi ostrih razprav. Kmalu je postalo jasno, da nameravajo glavne stranke, zlasti KD in KPI, prenesti v našo deželo rimsko formulo, to je enobarvni deželni odbor s podporo vseh strank ustavnega loka. Sloven-

SPOROČILO SVETA SLOVENSkih ORGANIZACIJ

»Svet slovenskih organizacij«, zbran na seji dne 3. oktobra, je razpravljal o številnih vprašanih slovenske narodne skupnosti v deželi. Med drugim se je ustavil ob položaju na slovenski radijski postaji v Trstu, ki vzbujajo zaskrbljenost slovenske demokratične javnosti zaradi novih nastavitvev v vodstvu, ki ogrožajo pluralistično vsebino te postaje. V pretres je vzel tudi novi regulacijski načrt v goriški občini, ki ne odgovarja potrebam in zahtevam slovenskega prebivalstva. Nadalje je ponovno obsodil oskrnitev slovenskih spomenikov na Tržaškem. Istočasno je izrazil ogorčen protest zoper tako barbarsko in protislovensko početje in popustljivost oblasti, ki ne znajo izslediti provokatorjev.

Končno je razpravljal še o bližnjem srečanju manjšin sosednih dežel, ki bo v Trstu in Gorici v petek in soboto tega tedna in izrekel dobrodošlico delegacijam, ki se bodo udeležile tega srečanja.

—o—

SLOVENSki KULTURNI KLUB — TRST Ul. Donizetti 3/I

vabi na pogovor o

REFORMI VIŠJE SREDNJE ŠOLE

ki bo v soboto, 7. t.m., s pričetkom ob 19. uri. Na temo bo govoril tudi prof. Maks Šah.

Odbor SKK

ska skupnost je predlagala drugačne rešitve, in sicer odbor v okviru tako imenovane leve sredine, v katerem bi aktivno tudi sama sodelovala. Naš predlog, s katerim so se strinjale tudi druge stranke, ni prodril, kajti dokončna odločitev je, kot vse kaže, padla v Rimu. To dejstvo smo pač morali vzeti na znanje in se ustrezno ravnati, saj se zavedamo, da mora biti vsaka stranka, posebej še naša slovenska, realistična in pozorno spremljati razvoj dogodkov. Po globlji razpravi v strankinem vodstvu smo sklenili osredotočiti ves svoj napor v vsebino sporazuma. Ta je bil objavljen in med drugim predvideva nekaj temeljnih točk v korist slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. V bistvu so bili sprejeti naši predlogi. Ti zadevajo celovito zaščito vseh Slovencev v Italiji, torej tudi Slovencev v videmski pokrajini, čemur se je doslej prejšnja večina upirala. Dežela bo v Rimu, in sicer zlasti pri posebni rimski komisiji, ki je bila ustanovljena v okviru predsedstva vlade, neposredni zagovornik in posrednik naših zahtev in predlogov. Poleg tega pa bo deželni odbor moral urediti tiste probleme, ki so celotno ali delno v njegovi pristojnosti. Tu prihajata v poštev ustanovitev televizijskih oddaj v slovenskem jeziku ter ureditev vprašanj slovenskega šolstva.

— Slovenska skupnost skrbno spremlja delo komisije, ki ste jo prej omenili. Kaj bi lahko o tem delu povedali?

Znano nam je, da se komisija zelo poredkoma sestaja in da torej ni prišla do konkretnih predlogov, kar se tiče besedila zakonskega osnutka za celovito zaščito slovenske narodne manjšine. S tem stanjem podpisniki vloge, ki smo jo naslovili na predsednika vlade Andreottija, ter člani delegacije, ki je bila potem sprejeta pri njem, nikakor nismo zadovoljni. Zato ne izdam nobene skrivnosti, če povem, da se bomo v začetku prihodnjega tedna sestali člani omenjene delegacije in sklepali, kaj ukreniti, da se zadeva premakne s skoraj že mrtve točke. Moje mnenje je, da bo treba ponovno k predsedniku vlade in posredovati nezadovoljstvo celotne narodnostne skupnosti. Morda bo treba tudi do političnih tajnikov strank ustavnega loka. Prepričan sem, da nam bo v tem

trenutku tudi sporazum na deželni ravni med strankami ustavnega loka v precejšnje oporo. Napeli bomo vse sile, da se bodo Andreottijeva zagotovila uresničila, to je, da bomo Slovenci dobili zaščitni zakon še v teku letošnjega leta, kar izhaja tudi iz osimskih obveznosti.

— V Bazovici ste že odločno obsodili zločinske podvige po Krasu. Kaj je po Vašem resnično ozadje tega početja?

Dokler policija ne zasači skrunilcev naših spomenikov in ne ugotovi njihove politične pripadnosti, je seveda težko s prstom pokazati na določene sile. Dejstvo pa je, da se lotevajo naših spomenikov fašistične sile in tisti ljudje, ki so še danes proti sožitju med tu živječima narodom ter sosednjima državama. Slovensko ljudstvo je na te zločinske podvige reagiralo enotno, kar je treba vsekakor pozdraviti, saj so spomeniki — od bazoviškega do tistega pri Sv. Lenartu v Benečiji — last vseh Slovencev. Če se bodo ti atentati na slovenske partizanske spomenike ponavljali, bo treba najti primerno obliko reakcije. Posredovati bo med drugim morala policijska oblast in stražiti naše spomenike tako, kot danes straži razne bančne ustanove in javna poslopja. Za zdaj pa so krajevni odbori poskrbeli za častno stražo, vsaj za bazoviški spomenik.

— Kaj bi pa povedali o delovanju Slovenske skupnosti?

Za nami je intenzivno delovanje, ki je bilo osredotočeno predvsem na razgovore s strankami ustavnega loka. Ti razgovori so privedli do sklepa deželnega sporazuma, do rešitve krize na tržaški pokrajini in v tržaških krajevnih svetih. V goriški pokrajini ni prišlo do sklepa kakega sporazuma s strankami ustavnega loka predvsem zaradi vprašanja razlašanja v Štandrežu in zaradi novega mestnega regulacijskega načrta. Pogled nam je sedaj uprt v bodočnost naše stranke, zlasti v njene organizacijske strukture. Bavimo se z mislijo, da bi priredili poseben seminar že letos, na kar bomo spomlad imeli oba pokrajinska kongresa in nato deželni kongres, na katerem se bomo do potankosti soočili s sedanjo politično situacijo in potjo, ki jo mora Slovenska skupnost ubrati v današnjem času v korist vseh Slovencev v Italiji.

—o—

Pri mariborski založbi Obzorja je izšla tretja, razširjena in dopolnjena izdaja poslovnih pismen za svobodo ustreljenih v okupirani štajerski. Uredila sta jo Milan Ževart in Stane Terčak. Knjiga ima 531 strani.

DSI začelo novo sezono

Razgovor o DRAGI 78 je bil uvod v novo sezono Društva slovenskih izobražencev, ki se je začela v ponedeljek, 3. oktobra. To je bil domač večer, na katerem so člani društva in odborniki kritično ocenili vsebinsko in organizacijsko plat letošnjih, že trinajstih študijskih dni. Udeleženci diskusije so na odborovo poročilo dali vrsto pripomb, obenem pa podčrtali splošno razširjeno prepričanje, da je svobodna izmenjava mnenj in gledanj, ki ga omogoča Draga, dragocen prispevek za slovensko manjšino in za slovenski narod sploh. Na dan so prišli tudi predlogi in priporočila za naslednje izvedbe, pa tudi teme in vprašanja, katerim naj bi posvetili prihodnje študijske dni.

DSI je s tem začela svoje redno delovanje. Prihodnji večer v ponedeljek, 9. oktobra, pa bo imel naslov: Slovenski sodnik pripoveduje: spomini dr. B. Senčarja ob 70-letnici. Začetek ob 20.15.

—o—

DRUŠTVO SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV v Trstu

vabi na srečanje z naslovom

SLOVENSki SODNIK PRIPOVEDUJE Spomini dr. B. Senčarja ob 70-letnici

Večer bo v društvenih prostorih v ulici Donizetti 3 v ponedeljek, 9. oktobra ob 20.15.

Odbor DSI

Na pokrajini enobarvni odbor KD

Po treh mesecih od volitev je končno bil izvoljen pokrajinski odbor, ki ga sestavljajo samo predstavniki Krščanske demokracije. To se pravi, da imamo zopet enobarvni odbor KD, takega kot je bil pred volitvami, oziroma pred komisarjem, ki je bil imenovan na pokrajino, ker odbor ni odobril proračuna; toda sedanjemu odboru ima večjo moč, ker uživa podporo vseh strank ustavnega loka, razen Slovenske skupnosti.

Kaj lahko rečemo o tem sporazumu. Predvsem to, da bi ga lahko dosegli že takoj po volitvah in da so po nepotrebnem bili zapravljene trije meseci. Potem to, da ta rešitev ni edina in tudi ne najboljša, čeprav se marsikdo veseli, da je bila dosežena enotnost. Sicer ne bomo tu ugibali, kaj in kako. Hočemo videti rezultate te velike koalicije.

Kot Slovenci pa nekaj lahko ugotovimo že takoj; bodimo pošteni in jasno priznajmo, da je ta programski sporazum za nas pravzaprav polom. To, kar je rekel predsednik Pagura na prvi seji, imamo vtis, da smo slišali že večkrat. Zagotavljal je, da se bo pokrajina prizadevala, da bo izpolnila, kar je v njeni pristojnosti in da manjšina mora biti zaščiten in tako dalje. Prof. Pagura in še drugi so se sklicevali tudi na osimski sporazum in na dobrososedske odnose s Slovenijo, kar je prav. A to je tudi vse. Kot nam je znano, je v tem programskem spo-

razumu zelo malo govora o Slovencih in o reševanju slovenskih vprašanj. Slovenska skupnost je postavila med pogajanja zelo jasne zahteve za obrambo naše narodne skupnosti in njenih interesov. Tega italijanske stranke niso sprejele in zato SSK ni podpisala tega sporazuma. In je danes odveč, da pokrajinska tajnika KD in KPI obžalujeta dejstvo, da SSK ni pristala na dogovor.

Resnici na ljubo je treba reči, da so še druge stranke med pogajanja omenile tudi slovenska vprašanja in med drugimi tudi komunisti, ki so postavili zahtevo, da slovenski svetovalci imajo pravico govoriti v svojem materinem jeziku; zelo utemeljena zahteva, ki bi pa bila mnogo bolj utemeljena, če bi komunisti konkretno dokazali, da že izvajajo to, kar zahtevajo od drugih. V Ronkah, na primer, imajo absolutno večino (16 sedežev na 30) in

dva slovenska svetovalca, a do danes nismo še slišali, da bi govorila slovensko. Prav isti komunisti pa v goriškem občinskem svetu, skupaj s socialisti, zahtevajo, da se v Štandrežu čimprej zgradijo tiste strukture, zaradi katerih bodo naši ljudje izgubili še zadnji meter zemlje. O teh, realnih, bistvenih, važnih vprašanjih ni govora v programskem sporazumu. Zato ni najbolj razveseljivo, da se nekateri Slovenci veselijo te rešitve. Mi vidimo ta sporazum v tej luči, pred očmi imamo zaenkrat ta dejstva. Programski sporazum, ki ne predstavlja posebnih jamstev za reševanje naših vprašanj, so podprle tudi tiste stranke, ki uživajo podporo določenih skupin slovenskih volivcev, t.j. komunisti in socialisti. Slovenska skupnost ni sprejela tega dogovora; kdo je bolj dosleden, naj presodijo volivci. Mi se ne bomo spuščali v ugibanja o demokratičnosti in učinkovitosti teh strank, veseli bomo, če bomo lahko beležili odločitve, ki bodo pozitivne za našo narodno skupnost.

Prosvetno društvo Štandrež

Pred dnevi je bil v dvorani »A. Gregorčič« v Štandrežu občni zbor prosvetnega društva »Štandrež«. Društvo, ki deluje z uspehom že vrsto let, je v zamejskem in tudi matičnem prostoru v glavnem poznano po svoji izredno živahni dramski dejavnosti, saj so nastopi te skupine že presegli ožji krog in štandreški igralci so bili že večkrat deležni številnih priznanj. A društvo »Štandrež« ni samo dramska skupina: goji tudi glasbeno vzgojo, že več let imajo mladinski zbor, ki ga vodi Elvira Chiabai in dobro se uveljavlja tudi mešani zbor pod vodstvom Mirka Špacapana, lansko leto je glasbeno šolo obiskovalo 28 gojencev, pred kratkim pa so ustanovili tudi fotografski odsek. Vsa ta obširna dejavnost je bila sad vztrajnosti in požrtvovalnosti štandreških prosvetarjev; ne bi radi delali primerjav, a objektivno lahko rečemo, da je to društvo eno izmed najbolj aktivnih na Goriškem. V prihodnji sezoni ga bo vodil novi odbor, ki so ga izvolili na občnem zboru in ki ga sestavljajo Marinka Antonič, Marko Brajnik, Milan Bre-

ščak, Lucijan Krpan, Jordan Mučič, Mario Mučič, Lucijan Pavio, Damjan Paulin, Viktor Selva, Vanda Srebotnjak, Božidar Tabaj, Stanislav Zavadlav in Silvana Žnidarčič; v nadzornem odboru so Emil Cingerli, Majda Paulin in Milenka Zavadlav, razsodišče pa sestavljajo Dušan Brajnik, Ivo Češut in Pavel Marušič.

—o—

V SLOVENSКИH ŠOLAH NARASLO ŠTEVILO UČENCEV

Tudi v letošnjem šolskem letu beležimo rahel porast vpisanih v slovenskih šolah na Goriškem, kar je brez dvoma zelo važno za rast in bodočnost našega šolstva. Edino v nekaterih višjih šolah število vpisanih ni doseglo lanskega, morda tudi zaradi tega, ker nimamo višjih šol različnih smeri in se zato slovenski dijaki vpisujejo v italijanske šole. Splošna slika pa je zadovoljiva. Stanje je sledeče (v oklepaju število vpisanih v lanskem šolskem letu):

Osnovne šole	
Gorica, ulica Croce	98 (102)
Gorica, ulica Vittorio Veneto	81 (68)
Štandrež	57 (60)
Pevma - Štmaver	35 (35)
Podgora	19 (19)
Doberdob	72 (73)
Jamlje - Dol	25 (28)
Rupa	37 (39)
Sovodnje	65 (55)
Vrh	15 (15)
Plešivo	14 (14)
Števerjan	56 (45)

SKUPNO 574 (553)

Nižja srednja šola »Ivan Trinko«	340 (324)
Gimnazija - licej »P. Trubar«	51 (58)
Učiteljsišče »S. Gregorčič«	89 (87)
Trgovska šola »Ivan Cankar«	66 (69)

GORIŠKI VERNIKI ŽALUJEJO OB PAPEŽEVI SMRTI

Nenadna vest o smrti Janeza Pavla I. je globoko prizadela tudi goriške vernike. Nasmijani in prijazni obraz pokojnega papeža je zapustil v vseh znak Dobrote in Ljubezni. Goriški nadškof msgr. Cocolin je poslal kardinalu Villotu sožalno brzojavko in dal tiskati žalni lepak tudi v slovenskem jeziku.

USPEH »SKUPINE 75« V LJUBLJANI

Na razstavi »Foto treh dežel«, ki bo odprta do 15. oktobra v Ljubljani so trije člani slovenskega foto kluba »Skupina 75« dobili odlična priznanja. Joško Prinčič je med udeleženci naše dežele dobil prvo nagrado za fotografijo »Roma 1978/2«, Viktor Selva tretjo nagrado za »Pogled«, Marjan Zavadlav pa priznanje (fotografija »Struktura 2«) kot najbolje ocenjeni mladinec. Razstavo je priredil Foto klub Planinske zveze Slovenije, natečaja se je udeležilo 120 avtorjev, ocenjevalna komisija pa je bila avstrijska. Nedvomno je to odličen uspeh naših treh goriških fotografov.

Glasbena srečanja v Avditoriju

V goriškem Avditoriju v ul. Roma se bo kmalu otvorila koncertna sezona, ki se obeta zelo bogata in zanimiva. Že lanski ciklus koncertov, ki ga je priredila občinska uprava, je v goriški publikli vzbudil izredno zanimanje za glasbeno umetnost: v goriškem Avditoriju so nastopili izredno kvalitetni umetniki (naj omenimo le pianista Manusardija in De Moura Castro, ali Trio Tartini ali zaključni koncert z nastopom tenorja Alfreda Krausa), škoda le, da niso nekateri koncerti bili najbolj obiskani. Vsekakor pa odpade kritika, da se v tem smislu ni storilo dovolj. Zato da bi se ciklus koncertov nadaljeval in da bi tudi širši krog lahko užival lepoto glasbene ustvarjalnosti, se je občinska uprava odločila, da priredi koncertno sezono v sodelovanju z združenjem glasbenikov AMG. Ta ciklus bo gotovo izredno bogat in privlačen, saj so najavljena priznana imena na glasbenem področju. Prvi koncert bo 13. oktobra z nastopom Pavla Bononija in sopranistk Cristine Brancato in Rosanne Didone. Zaključni koncert pa bo 19. maja; glasbenih srečanj bo dvanajst. Občinska uprava sporoča, da

abonma za cel ciklus stane 6.000 lir, vstopnica za posamezni koncert pa 1.000 lir. Tudi v tem smislu skušajo organizatorji privabiti čim večje število občinstva in vzbuditi zanimanje za glasbo. Abonmaje in vstopnice je mogoče naročiti pri Pro loco (od 10. do 12. in od 17. do 19.30) v pasaži goriške hranilnice.

—o—

FRANC LUPIN UMRL

V sredo, 27. septembra, so v Štandrežu pokopali Franca Lupina, uglednega štandreškega rojaka, kulturnega delavca in dolgoletnega pevovodjo domačega pevskega zbora »Oton Župančič«. Umril je v starosti 85 let, ki jih je obhajal pred kratkim. V Štandrežu je vodil lepo kmetijo, a poleg tega se je že v mladih letih lotil dela na prosvetnem področju. Še pred prvo vojno je vodil domači pevski zbor, prav tako v letih med vojnima in vse do nedavnega. Bil je tudi med pobudniki za ustanovitev kmečkega društva v Štandrežu in tudi Kmečke zveze v Gorici.

Iskrena hvala, profesor Sirk!

Štiri leta niso dolga doba, a lahko dovolj, da jo človek po svoje karakterizira; nekateri z indiferentnostjo, drugi s totalnim izničenjem, tretji z zrelo ustvarjalnostjo. Ko smo Vas pred štirimi leti sprejeli na trgovski šoli, nas je obdajal občutek zmede in strahu: poznali smo Vas kot delavnega, vztrajnega in strogega profesorja. A že od prvih ur se je začelo odpirati Vaše srce, iz dneva v dan smo Vas spoznavali v globino, začeli smo živeti polnost šolskega življenja, ki se nam je odvijalo v znamenju medsebojnega spoštovanja in vzajemnega dozorevanja.

Naučili ste nas ljubiti slovensko šolo in vse, ki v njej delujejo. Naučili ste nas ceniti poštenega človeka in pošteno delo, zmerno presojeti, upoštevati mnenje ostalih. Če smo bili v težavah, ste dali nasvet, vedno ste učili: dvakrat premisli, enkrat odloči. Ali pa, še lepše: če ravnaj po vesti, se ne smeš bati nikogar. To niso bile samo besede, vedno ste dali tudi vzgled.

Literarni razpis »Mladike«

Revija Mladika razpisuje nagradni natečaj za izvirno še neobjavljeno črtico, novelo, pesem ali ciklus pesmi poljubne vsebine.

Rokopis je treba poslati v dveh čitljivo pretipiranih izvodih s priporočeno pošiljko na naslov MLADIKA, ul. Donizetti 3-I, 34133 TRST, do 31. decembra 1978. Rokopisi morajo biti opremljeni samo z geslom ali šifro. Točni podatki o avtorju in naslov naj bodo v posebnem spremnem pismu, opremljenem z istim geslom ali šifro.

Ocenjevalno komisijo sestavljajo: univ. prof. in kritik Martin Jevnikar, odgovorni urednik revije Marij Maver, pisatelj Alojz Rebula, pesnik Albert Miklavc in pesnica Ljubka Šorli-Bratuževa. Mnenje komisije je dokončno.

Na razpolago so sledeče nagrade:

za črtico ali novelo:

- Prva nagrada 50.000 lir
- Druga nagrada 30.000 lir
- Tretja nagrada 20.000 lir

za pesem ali ciklus pesmi:

- Prva nagrada 30.000 lir
- Druga nagrada 20.000 lir
- Tretja nagrada 10.000 lir

Izid natečaja, ki je odprt vsem, ne glede na bivališče, bo razglašen ob slovenskem kulturnem prazniku — Prešernovem dnevu na javni prireditvi in po časopisju ter bo sporočen z osebnim pismom nagrajencem.

Vsi teksti ostanejo v lasti Mladike. Nagrajena dela bodo objavljena v letniku 1979. Objavljena bodo lahko tudi druga dela, za katera bo komisija mnenja, da so primerna za objavo.

S preprosto besedo in nasmejanim obrazom ste zmogli ustvariti prijateljsko, pravo, slovensko vzdušje. S svojo izkušnostjo in spretnostjo ste šoli dali sloves, ki ga ne bo mogla prihodnost zabrisati. Trgovski šoli ste dali štiri leta svojega življenja.

Odklanjali ste priznanja, pohvale in podobno. Te skromne zahvale pa ne smete odkloniti. Prvič: te vrstice so iskrene, ni razlogov, da bi ne bile.

Drugič: kar smo zapisali lahko potrdijo vsi, ki so v teh štirih letih imeli priložnost Vas videti na delu.

Tretjič: slovenska javnost, tako občutljiva za določene premike, je vse do tega trenutka — 4. oktobra — blestela v totalnem molku in ni smatrala za potrebno, da Vam izreče ob »odhodu« nekaj besed, kaj šele zahvalo. Zato ne odklonite teh vrstic, ohranite jih kot spomin na trgovsko šolo.

Pa še tega ne pozabite. Vaša odstranitev, do danes neutemeljena in nerazumljiva, nas je prizadela, a ob Vašem vzgledu in po Vašem štiriletnem pričevanju lahko s ponosom in pogumom rečemo: Vašega dela ne bo uničila Oblast. Ne vemo, za katero Oblast gre in nismo poklicani, da iščemo dokaze — tudi ugibali ne bomo. Drugi — in ne mi — so dolžni dati odgovor. Eno pa je gotovo: ko se je v neki

centrali sprejemala odločitev, da Vas odstranijo, v tistem trenutku je tudi pri nas Oblast izbruhnila v svojo neizprosno in pokazala svoj pravi obraz. To je Oblast, ki ne daje odgovora, ki ne utemeljuje, to je enostavno Oblast — tista, ki odloča.

Težko verjamemo, da bomo kdaj lahko brali utemeljitev te odločitve. Mogoče nam bo dano izvedeti, kdo je nova Oblast, a takrat bomo pokazali s prstom, pa čeprav si lahko že danes pišemo sodbo. Toliko poguma bomo le imeli, ker nas pred dejstvi ni strah; ker nas je veliko, ki tako mislimo; ker se še nikoli nismo čutili tako svobodni, neodvisni, nekonfesionalni. Oblast udari in se potuhne, Poštenost pa zmaguje. To ste nam Vi dokazali s svojim delom.

Tisočkrat hvala, profesor Sirk!

M. M.

Dr. JOŽA VILFAN JE OBJAVIL KNJIGO SPOMINOV

Dr. Joža Vilfan je objavil pri založbi Lipa v Kopru okrog 280 strani obsegajočo knjigo spominov oziroma misli o raznih že umrlih, pa tudi še živih političnih osebnostih, od dr. Tume in dr. Aleša Stanovnika do Tita, v njej pa je zbral tudi razne svoje članke in govore, npr. ob raznih zgodovinskih priložnostih in z raznih mednarodnih zborovanj itd., med njimi svoj sloviti govor o osimskih sporazumih v beograjski skupščini. Knjiga ima naslov »Delo, spomini, srečanja« ter je resnično zanimiva. Knjigo je dobiti tudi v Tržaški knjigarni.

Prerokovanja o papežih

Takoj po smrti papeža Janeza Pavla I. so nekateri dnevnikarji opozorili na prerokbo meniha Malahija iz srednjega veka, ki da se je uresničila: iz latinskega besedila, sicer vedno nekoliko nejasnega kot pri vseh prerokbah, se da namreč s prostim tolmačenjem razbrati, da je res napovedal temu papežu samo en lunin mesec papeževanja.

Po istem prerokovanju bosta baje sledila Janezu Pavlu I. samo še dva papeža. Potem naj bi bil menda sodni dan. Torej konec sveta.

Lahko da je v vsem tem res veliko prostega tolmačenja in domišljije, lahko pa tudi, da vse skupaj ni samo iz trte izvito in da je v tistem prerokovanju vsebovan opomin za današnje človeštvo. Kot vemo, so hoteli nekdanji preroki, npr. v stari zavezi, s svojimi prerokbami vedno opozarjati svoj narod — včasih pa tudi druge narode — naj se zavedo svojih grehov in napak ter se poboljšajo, drugače jih bo doletela kazen v obliki kake katastrofe. Današnje človeštvo je hudo zaverovano vase in v svoje sposobnosti, toda v resnici se igra s strašnimi nevarnostmi in se ne zaveda, da se lahko vsak hip zaradi neprevidnosti ali objest-

nosti samo uniči. Pomislimo samo na atomsko nevarnost. Lahko bi se zgodilo — česar pa Bog ne daj — da bi izbruhnila že čez kakih dvajset ali trideset let strašna atomska vojna, ki bi pokončala vse človeštvo ali ga vsaj skrajno razredčila, da bi ostali samo kaki raztreseni posamezniki, a noben narod, nobena kultura, nobena civilizacija, nobeno mesto. Tudi posamezniki bi na svetu, ki bi bil okužen od atomskega žarčenja in boleznih, v boju za obstanek popolnoma podivjali in svet bi se znašel tam, kakor je bil pred 50.000 leti, in še na slabšem, kajti tedaj je bila narava deviška in ljudje, kolikor jih je bilo, še nepopačeni in neobremenjeni od strahotnih zmot.

Malahijevo prerokovanje se torej lahko dobesedno izpolni, če se človeštvo ne bo spameovalo in če velike sile ne bodo prenehale izdelovati atomskega in drugega grozotnega orožja za masovno uničevanje, katerega je že toliko nagradnega, da lahko v kratkem pokonča nešteto več ljudi, kakor pa jih danes živi na zemlji, in celo Zemljo samo vrže iz tečajev ali dobesedno razblini. Predpogoj za tako razorožitev pa je odpoved vsem hegemonističnim in totalitarnim težnjam. Vse velike sile in vsi nasilni sistemi bi morali čimprej vrniti svobodo podložnim narodom in posameznikom. Narodi in države, sistemi in ideologije se ne bi več bali drug drugega, ne bi se skušali več medsebojno podjarmiti in to bi ustvarilo na svetu ozračje zaupanja, sodelovanja in miru v enakopravnosti in pravičnosti. Brez tega pa je skoraj nujno, da bo prej ali slej prišlo do tretje svetovne vojne, ki se kaj kmalu lahko spremeni v atomsko, in tedaj se bo uresničilo tudi Malahijevo prerokovanje. Malahijevo prerokovanje je torej mišljeno kot opomin.

Človeška naselbina izpred 40.000 let v Furlaniji

V laboratorijih ameriške univerze Pasadena so ugotovili, da so ostanki človeške naselbine, ki so jih odkrili v neki votlini blizu vasi Solimbergo v pordenonski pokrajini, stari nad 40.000 let. Ostanke so odkrili jamarji. Njihovo starost so ugotovili po znani moderni metodi s karbonijem 14.

To je prvi dokaz, da so v tisti davni dobi bivali ljudje na ozemlju današnje Furlanije. Prve ostanke so našli pred 12 leti. Pozneje so našli še druge —

kamenito orodje in orožje — preproste v skalo vrezane risbe, prstne odtise v ilovici, pa tudi ostanke organske materije in človeške kosti. Iskanje je vodil solimberški župnik don Luigi Cozzi, ki je tudi predsednik tamkajšnjega arheološkega društva. Najdbe pa je odnesel v pregled v Ameriko neki Furlan, ki dela na univerzi v Pasadeni. Zdaj so od tam telefonirali župniku rezultat preizkušnje s karbonijem 14.

Analiza terorizma v Italiji

GIORGIO BOCCA - Prevedel D. L. 6

Nihče, niti KPI niti KD, ni predvideval, da se bo terorizem tako razpasel. Vsi so mislili, da je v zvezi z javnim redom predvsem važno, da se omejijo kaotične in pogosto nasilne poulične manifestacije, da se zajezi gibanje, toda nihče ni bil dejansko prepričan, da utegnejo opravljati tajne službe kako pozitivno vlogo. Tako so bile te službe izničene, protiteroristični oddelki kvestur razpuščeni (naj v dokaz za to služi primer podčastnika Berardija, ki je bil protiteroristični izvedenec v Turinu in so ga premestili ter mu zaupali poveljstvo policijskega komisariata v kraju Porta palazzo), s čimer smo izgubili edino uspešno orožje v boju proti terorizmu: vrinjenje v sovražnikove vrste. Danes se zdi, da skuša policija reagirati na bankrot in na val kritik s tiho udanostjo v usodo: policijsko spremstvo umikajo ali ga odreja brez kakršnegakoli prepričanja, preiskave se vodijo, ker tako velevala uradna dolžnost, in sicer površno, kot dokazuje odkritje skrivališča v ulici Gradoli, kar so opravili s tolikšnim hrupom, da so se morebitni brigadisti morali izogibati tega skrivališča in se vanj niso vrnili. Na to duševno razpoloženje policije so gotovo vplivale nekatere čudne pobude notranjega ministrstva in sodstva: objavljene so bile fotografije skupine 20 znanih osumljencev, medtem ko vsakdo, kdor pobliže spremlja teroristično dejavnost, ve, da najmanj sedem teh osum-

ljencev nima prav najmanjšega opravka pri tej zadevi. Izvedejo se aretacije po seznamih, ki so bili sestavljeni leta 1968; iznenađa pa javni tožilec De Matteo začne dati intervjuje, v katerih govori o revolucionarni vojski, ki naj bi bila na tem, da preide v napad, in o vsedravnih in mednarodnih zarotah, ne da bi pri tem navajal najmanjši dokaz, saj gre la za domneve. Toda razen manevrov, o katerih piše in jih podpira desničarski tisk, imamo le tale skromni uspeh: sodniki, katerih naloga je, da vodijo in usklajajo preiskave, nimajo najmanjšega pojma o terorizmu, ne poznajo njegove zgodovine, njegovih metod in njegovega žargona. O terorizmu govorijo v provincialni, kurijski in profesorski italijanščini, a hkrati s slovničnimi napakami. Če se pa spomnimo notranjega ministra Cossiga, opazimo pri njem naravnost osupljivo protislovje: mož je do neke mere politično spreten, se zaveda nevarnosti, ki preti demokraciji in sami državi, a ne more nadzorovati policijskega aparata in vanj vliči nekaj učinkovitosti.

Teroristična akcija v ulici Fani pomeni za rdeče brigade začetek nove problematike, ki gre v različne smeri. Poglejmo najprej razmerja med tajnimi rdečimi brigadami in tistimi, ki so v zaporu. Večkrat je bilo poudarjeno — pred kratkim je to ponovila tudi mati Margherite Cagol, žene Renata Curcia, ki je bila ubita v pokrajini

Asti — da so tisti, ki so zunaj, drugačni od tistih, ki so v zaporu. Gre brez dvoma ne samo za razliko v generacijah, temveč tudi za razliko v obnašanju: zgodovinska skupina ni nikdar ubijala, obnašala se je romantično, včasih celo kavalirsko. Zunanja skupina ne samo ubija, a se tudi ravna po strogih terorističnih sistemih. S tem še nikakor ni rečeno, da obstaja resnično nasprotje med notranjo in zunanjo skupino, kajti podatki, s katerimi razpolagamo, kažejo na nekaj nasprotnega, in sicer da je notranja skupina sprejela stališče zunanje skupine, ker se boji, da bi drugače ostala osamljena in bila odrinjena. Takšno modrovanje potrjujejo nekatera dejstva: esej, ki ga je leta 1977 objavil odvetnik Guiso in ki vsebuje nekatere misli Renata Curcia

Poravnajte naročnino!

Čeprav njegovo ime ni nikjer izrecno napisano, ker tako zahteva spoštovanje načela kolegialnosti, ki ga rdeče brigade vedno spoštujejo) v bistvu govori o zaostritvi konflikta in o njegovem razširjenju. Na procesu v Torinu so Curcio in ostali zelo vidno izročili sodišču besedilo strateške resolucije št. 4, kot da bi hoteli s tem poudariti, da je Curcio še vedno glavni voditelj organizacije. Opažajo pa se, kar je tudi razumljivo, nekatere neskladja med obema skupinama, zlasti pomanjkanje trajnih informacij. Toda ne smemo pozabiti, da razmere v zaporih, v katerih živijo brigadisti, niso ugodne za izmenjavo informacij.

(Dalje)

Saša Rudolf

□ 2 □

Druga stran »Mundiala«

Priprave za potovanje na Mundial so bile, tako za posameznika, kot še predvsem za uredništva, ki so poskrbela za akreditacijo dopisnikov, izredno dolge, daljše in bolj zapletene kot za druge podobne prireditve. Za kar so nemški organizatorji leta 1972 potrebovali tri mesece, so rabili Argentinci trikrat toliko časa in zahtevali petkrat več podatkov. Že leto dni pred pričetkom svetovnega nogometnega prvenstva je EAM (Ente autarctico del Mundial) zahteval od časopisov in radiotelevizijskih omrežij dokončne sezname časnikarjev in tehničnega osebja. Čez nekaj mesecev so prišle nove zahteve: tri fotografije, popolni osebni podatki z višino, težo, barvo las in oči posameznih dopisnikov. Vse to je trajalo do januarja, ko so ob žrebanju izločilnih skupin organizatorji načelno potrdili akreditacijo. Toda ne vseh, na nekatere je pozabil elektronski računalnik — to se je na primer zgodilo znanemu Gigiju Rivi, ki je bil akreditiran kot komentator italijanskega radia —, na druge pa je »pozabila« vojaška hunta, ker so se jim osebno ali pa kot člani uredniškega zbora določenega lista zamerili s svojim pisanjem o argentinski stvarnosti.

Potovanje se je zame pričelo 16. maja, saj je bila pred poletom preko oceana v

Rimu prijateljska tekma med Italijo in Jugoslavijo. Bledo igro, ki sta ju prikazali ekipi, še posebej pa argentinski potniki »azzurri«, je najbolje ponazoril rimski dnevnik IL MESSAGGERO z devetkolonskim naslovom na športni strani: »Ostanimo raje doma«. V popolnem nasprotju z vsem, kar smo videli na igrišču, so izzvenele besede jugoslovanskega reprezentanta Šurjaka, ki mi je v slačilnici rimskega olimpijskega štadiona dejal, da bo Italija v Argentini osvojila eno prvih štirih mest. Kdo bi tedaj verjel Šurjakovim besedam, ki pa so se v polnem uresničile!

Polemike okrog Bearzotovih sklepov so se nadaljevale tudi v naslednjih dneh, čeprav so bili tedaj italijanski nogometaši po izredno neudobnem poletu s prisilnim pristankom zaradi slabega vremena v brazilskem mestu Salvador že v buenosaireskem Hindu klubu, to je središču, ki so si ga izbrali za priprave.

Sredi tega vrveža vesti in komentarjev, kritik in nasvetov, je nekaj po polnoči vzletel s Fiumicina 55-metrski velikan DC-10 Alitalie z nekaj več kot 300 potniki. Trije reakcijski motorji s skupnim potiskom preko 72 tisoč kilogramov so boleče za človeško uho zahrumeli, da so lahko pognali v zrak 251 tisoč kg polnega letala, ki v viši-

no meri preko 17 metrov, torej skoraj kot štirinadstropna hiša. Med zibanjem, večerjo, klepetanjem, filmom, glasbo in občasnim dremanjem, smo pet ur kasneje pristali v senegalski prestolnici Dakar, kjer nas je črna Afrika sprejela s temnosivimi oblaki in neobičajnim mrazom. Časa je bilo le za nakup pisanih ogrlic in skodelico kave, katere pa se marsikdo, potem ko je ugotovil, kako je s snago na tem letališču, niti ni dotaknil. Naveličanost in utrujenost sta bili glavni protagonisti nadaljnjih šest ur vožnje, stisnjeni kot sardele na 45 cm širokem sedežu, preko oceana. Globoko smo si oddahnili, ko smo z višine 10 tisoč metrov zagledali brazilsko obalo, čeprav smo se zavedali, da je Argentina še nekaj tisoč kilometrov daleč.

In vendar je bil ta prvi neposredni stik z Južno Ameriko, morda najbarvitejšo celino sveta, prisrčen in celo domač. V spomin so mi prihajale besede uvodnika Franceta Papeža v tretji letošnji številki Meddobja: »Terra australis — tako je označena ta zemeljska razsežnost na starih zemljevidih: mogočna pokrajina, neskončne planjave, gozdovi, skupine evkaliptov, borovci, goščave, peščine, morje ... Nedaleč od bleščečega mesta, v predmestjih, ki mejijo na pampo, so hiše, stare, sem in tja balkon s kovano železno ograjo ali črviva lesena vrata.« In še: »Ta zemlja, odprta polja, širni gozdovi, kraji ob reki, morske obale — me vrača v ono prvotno, v globoki sožitnosti s starim, domačim, bistvenim.«

(Dalje)

KNUT HAMSUN POTEPUHI

OOOO Poslovenil Oton Župančič OOOOOOOO 20 OOOO

»Res?« je vprašal Edevart nejeverno.

»Tako je, kakor pravim. Vsaj skoraj tako visoko.«

»Saj to je velikansko.«

»Znal je tudi lepo peti. Ampak preveč je bil negnan, tako da se je najbrž zapel v kakšno neumnost — v Ameriki mislim. Tudi žganje je rad pil, zakaj povsod so ga imeli radi in vabili so ga na vse veselice, tako da ga je polagoma začelo res mikati.«

»Ne gre mi v glavo, da nič ne piše.«

»Da, ne, piše pa ne. Pa prav lahko, da pride ta ali oni dan pismo, ali pa da pride sam, kaj misliš?«

Edevart je zmajal z glavo in ni nič odgovoril.

»Tako lepo je pel,« je ponovila sanjavo. Naštela je vse njegove vrline, vse, kar se ji je vtisnilo v srce, sploh je hranila spomin nanj s pobožno vdanostjo.

»Saj, ampak da ne piše — !«

»Ne,« je menila »v tem je bil posebnež, sam je rekel, ko je odhajal, da ne bo pisal, dokler ne bo mogel pisati, da si je prislužil dosti denarja in si lepo opomogel. Nemara da v petih letih, je dejal.«

»In ti naj bi živela tukaj z otrokoma brez vsakega beliča od njega?«

»Ne vem. Saj je vedel, da tukaj na Dopenu ne bomo od lakote umrli; saj sem znala tkati, začela sem že nekaj časa pred njegovim odhodom; zakaj on ni kdovekaj zaslužil.«

Tako sedita tadv mlada človeka skupaj in kramljata, in vsakdo bi bil smel slišati, kaj sta govorila, nič hudega ni bilo pri tem. Zvečer mu je hotela v seniku postlati, in on je seveda prišel zraven in ji je nosil težke odeje, skupaj sta pripravila seno. Loviza Magreta se je pokazala kakor nekoliko matere in je menila, da zna bolje postlati nego on. Zdaj pa zdaj sta se zasmejala, res, ona ni povešala glave.

Ko je odhajala, je stopil za njo in se ni mogel ločiti od nje. Tako velika je bila že njegova zaljubljenost. To ji je dal razumeti s ponižnimi besedicami, in zraven jo je v zadregi božal po roki. To je bila drznost, ali ona je ni za zlo vzela, temveč je majala z glavo in se mu nekoliko posmihala, bil je tako mlad in lep, čvrste postave, utrjen od mladih nog, dovolila mu je njegove ljubeznivosti.

Zunaj na dvorišču je pogledala skozi okno v hišo, ali otroka mirno spita in nista razkopitljala odeje, rekla je Edevartu, da bi šla lahko v izbo in tam sela, če hoče, jutri je nedelja in jima ne bo treba tako rano vstati.

Pa se je izkazalo, da notri ne moreta govoriti, otroka sta postala nemirna v svoji postelji, nista bila vajena, da bi bil kdo ponoči v sobi še govoril, nazadnje je mala odprla oči in vprašala: »Kaj je, mama?« — »Nič. Le spi!«

Tu nista mogla sedeti in motiti otrok, šla sta zopet k seniku. Nič se ni zgodilo med njima, prav nič, samo v zadregi sta se držala za roko, in on je pripovedoval, kako zelo se je na vsej vožnji v Bergen bavil v mislih z njo. Ah, to je bilo tako mlado in bedasto in lepo, on si je tu pa tam omo-

čil suhe ustnice z jezikom in gledal ves čas v tla. Srce mu je trepetalo. »Hm!« je rekel zdaj pa zdaj tako prav čvrsto, da bi se ohrabil. To morda ne bi bilo potrebno, ona je sedela in se smehljala in poslušala in je bila pač tudi vanj zaljubljena, vsaj kazalo je tako. Ko je odhajala, jo je smel poljubiti. Ah, ljubi Bog, smel jo je poljubiti! Tako je naneslo, ni prosil, a ustnice so se jima srečale.

Kakor je bil, se je spustil na ležišče, potegnili odeje čezse, kakor da se hoče zapreti s svojo veliko skrivnostjo.

Posihmal sta ob večerih sedela v seniku, kajti v sobi nista mogla sedeti in motiti otrok. Vedno sta imela kaj govoriti, in nista se naveličala iskati kaj novega. On je pripovedoval, da mu je bilo težko najti do nje. Ko se je izkrcal in prišel na suho, se ni nameril na nikogar, ki bi bil vedel, kje je Doppen. »Kraj, ki se mu pravi Doppen?« je rekel vsak. »Ne.« Pa je bil mlad mož, ki je rekel: »Ampak poznal sem človeka, ki se je pisal Haakon Doppen.«

— »Da,« je pristavil nato nekdo drug, »tudi jaz sem ga poznal.«

»Da, to je bil moj mož,« je vzkliknila Loviza Magreta. »Vidiš, povsod je bil znan, dečko in pol!«

Edevart začuden: »Tvoj mož? Ne, rekli so, da sedi v luknji.«

»Tako — ne, potlej pa ni bil,« je zamrmrala.

»V Trondhjemu, so rekli.«

Živahno je stresla z glavo: »Ne, ne, to je moral biti kak drug.«

Edevart je nadaljeval: »No, tista dva mlada fanta sem pregovoril, da sta me priveslala semkaj. Nobeden od nas ni vedel poti, toliko zelenih zalivov je od parniške postaje do tod, in veslali smo dolgo vsi trije. Potem pa sem se domislil mesta, mimo katerega smo zaveslali takrat z jahto po vode in slišal sem šumeti slap. Pa sem se razpoznal. Kako ne, saj ni noben zelen zaliv tako lep kot ta.«

»Se ti zdi?« je rekla Loviza Magreta, »da, tudi meni se zdi.«

Edevart: »Zeel bi samo, da bi mogel biti zmeraj tukaj.«

»Da,« je menila zamišljeno, »to bi tudi jaz želela, samo —«

Tako sta sedela in kramljala ob večerih. Čez dan sta bila vsak pri svojem delu, ona pri statvah in on zunaj. Zdaj je bil čez teden dni tu in je kedaj že zgradil dohod do skalnatega roba, našel si je drugih potrebnih opravkov, popravil je ograje in počedil travnike, v zadnjem času je govoril o tem, da bi odstranil nekaj velikih nadležnih kamenov s travnika, bili so pri košnji na poti.

Pa tega da ne more sam, je oporekala ona.

Ni prav vedel. Morda res ne bi mogel sam. Vsekakor bi mu treba železnega kola.

Da, imela sta dovolj kramljati: kje bi neki dobil železen kol, kje bi si ga izposodil ali kupil? V trgu; ampak tja je daleč, čez gore, Loviza Magreta je naredila to pot samo po dvakrat, trikrat na leto. Nekoliko bliže sta bili dve osebeniški koči, pa tam

težko da bi imeli železne kole. Kramljala sta in kramljala.

Naslednje jutro si je skušal Edevart pomagati, kakor je vedel in znal, priostril je dva porajkja iz čvrste jelševine ter jel krčiti. Ta in oni kamen je le prevalil in zasul amo s prstjo in rušami. Večkrat, kadar je potreboval za svoj navor veliko pezo, sta prišla otroka — da, kadar je bila sila, celó Loviza Magreta — ter se položila z vso svojo težo nanj. Vsem štirim se je zdelo zelo zabavno krčiti kamenje. — Družina, ki obdeluje celino.

Po kosilu se je Edevart zopet odpravil na delo. Dobil je bil kaše in mleka, bilo je dobro jelo, Loviza Magreta pa bi mu bila gotovo rada dala kaj boljšega, tožila je, da nima rib. Bil je zelo ponosen, ker ga je pritegnila k svojim gospodarskim skrbem, da sta bila s tem kakor mož in žena. Prosila ga je, naj stopi v kaščo in izloči iz ovčje krače kost, jo razbije ter ji prinese mozeg, ker hoče začeti presti in mora namazati kolovrat.

Edevart je šel ven. Naskrivaj je vzel s sabo veliko škatlo iz lepenke, ki je tičala doslej ves čas v njegovi vreči, in v tej škatli so ležali darovi iz Bergena za njegovo mater: krilo iz fine volne in naramna ruta, neke vrste brezrokavnik, kakršni so bili v modi. Naglo je pobesil obleko po steni, izrezal kost iz ovčje krače ter odšel iz kašče.

Ko je prinesel mozeg v izbo, je rekel, da mora takoj v trg, da je že dolgo na to mislil.

Pogledala ga je: Kaj pa je — ali hočeš od nas?«

(Dalje)

IZJAVA SKAVTOV

Tržaški člani in članice Slovenske zamejske skavtske organizacije čutimo dolžnost, da ob nezaslišanem stopnjevanju nasilnih dejanj po naših vaseh javno izrazimo ogorčenje in svojo obsodbo. Uničevanje spomenikov slovenskim junakom, ki so padli za pravico in svobodo našega naroda ter za demokratično ureditev in bratsko sožitje med narodi, se gotovo vključuje v hude, temne načrte, o čemer priča še najzgovorneje izbrana pot nasilja in teptanja najglobljih čustev. Ob tem je zaskrbljujoče dejstvo, da hudodelci to počenjajo povsem nemoteno.

Zavedati pa se morajo, da so sami, ker so njihovi načrti v nasprotju z voljo vseh demokratov, kot se je pokazalo v številnih dokumentih ob nedavnem poškodovanju bazoviškega spomenika ter ob velikem enotnem zborovanju prav tam v nedeljo, ki se ga je udeležilo tudi naše uradno zastopstvo.

vodstvo SZSO

NE ŠOLSKA, AMPAK PRIPOVEDNA KNJIGA

Glede na naš članek v zadnji številki »Kako so preživeli počitnice« nas je pisatelj in pesnik Vinko Beličič obvestil, da sicer vse drugo drži, kar smo zapisali o njegovih počitnicah, ne pa informacija (ki smo jo dobili iz »tretje roke«), da piše novo zgodovinsko šolsko knjigo. Ne piše nobene take knjige, pravi, ker je srečen in vesel, da je rešen šolskega bremena, ampak ima v delu novo izvirno pripovedno knjigo.

Moramo reči, da smo tega tudi mi veseli in da smo že radovedni nanjo.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77.21.51